

G. C. M. Egelie, *Beeld van het Heilig Hart in Limburg. Religieuze en sociale betekenis van de verering in de twintigste eeuw* (Zutphen: Walburg pers, 2004, 201 blz., € 19,50, ISBN 90 5730 314 0).

De auteur werd geboren in Maastricht, studeerde biologie en theologie en deed vervolgens onderzoek in Weert. *Beeld van het Heilig Hart in Limburg* is een uiting van zijn persoonlijke betrokkenheid bij het rooms-katholieke geloof en de heilig hartverering in de provincie Limburg. De bedoeling is een beeld te schetsen van de religieuze, sociale en daarmee ook historische betekenis van deze verering in de eerste helft van de vorige eeuw in het overwegend katholieke Limburg. Naar aanleiding van de ingrijpende veranderingen die ontstonden door de opkomende industrialisatie en de oorlog, zochten mensen opnieuw naar veilige steunpunten in een onzekere tijd. Een belangrijke plaats werd daarbij ingenomen door de heilig hartverering, die nieuwe sociale structuren met een christelijk ideaal wist te ondersteunen, waarbij liefde tot de naaste centraal stond. Als zichtbaar teken van deze naastenliefde werden overal in de publieke ruimte heilig hartbeelden opgericht. In dit boek wordt voor het eerst stilgestaan bij de meer dan honderd heilig hartbeelden die in de provincie Limburg bewaard zijn gebleven.

Het werk is opgebouwd uit een beschrijvend gedeelte waarin speciaal Maastricht en Weert aan de orde komen, en vanaf pagina 87 een uitgebreide inventarisatie met inleiding. De inventarisatie biedt een helder overzicht van de bestaande heilig hartbeelden in Limburg en verduidelijkt dit aan de hand van foto's en een korte inleiding over de gebruikte categorieën. Allereerst wordt de 'intronisatie' (dat wil zeggen de dag van inzegening) genoemd, gevolgd door de 'reden' (de aanleiding tot plaatsing), het 'ontwerp' (verwijzend naar de ontwerper van het beeld, indien bekend), het 'opschrift' (teksten op of bij het beeld of de sokkel), 'aanvullende informatie' (eventuele decoraties en historische bijzonderheden en verwijzingen naar plaatsen waar een heilig hartbeeld staat van hetzelfde type) en een codenummer. Het codenummer gaat hierbij aan de plaatsnaam vooraf en sluit aan bij internationaal onderzoek naar historisch straatmeubilair. De heilig hartbeelden zijn op alfabetische volgorde gerangschikt naar de plaatsen waar de auteur ze heeft aangetroffen. De inventarisatie wordt afgesloten met een vijftal heilig hartbeelden die in de openbare ruimte zijn aangetroffen zonder dat ze een duidelijke religieuze of sociale functie hebben. Achterin het boekwerk zijn eindnoten opgenomen, een index van plaatsnamen, geraadpleegde archivalia, kranten en periodieken, een lijst van beeldhouwers in alfabetische volgorde en tot slot een literatuurlijst.

In het beschrijvende gedeelte, dat minder systematisch is opgebouwd dan de inventarisatie, doet de auteur verslag van diverse intronisatieplechtigheden en vertelt talloze anekdotes met een zeer katholiek en persoonlijk tintje. Zijn grote persoonlijke betrokkenheid blijkt reeds duidelijk uit het voorwoord en komt vervolgens tot uiting in de rest van het boek.

Gwendolyn E. van Essen

B. Slot, *Iedereen kapitalist. De ontwikkeling van het beleggingsfonds in Nederland gedurende de 20ste eeuw* (Dissertatie Groningen 2004; Amsterdam: Aksant, 2004, 618 blz., € 37,50, ISBN 90 5260 151 8).

‘All capitalists now’ luidde de titel van een bijlage van *The Economist* in oktober 1997 over de zegeningen van beleggingsfondsen. Dat inspireerde kennelijk B. Slot tot de keuze van een wervende titel voor haar lijvige dissertatie over de geschiedenis van beleggingsfondsen in Nederland. Dergelijke fondsen beogen door collectieve en gespreide beleggingen de risico’s voor individuele participanten te verminderen. Het fenomeen heeft in de tweede helft van de vorige eeuw in binnen- en buitenland een grote vlucht genomen. In New York staan tegenwoordig dan ook meer *mutual funds* dan gewone aandelen genoteerd (J. B. Little, L. Rhodes, *Understanding Wall Street*, (4e druk; New York, 2004) 68).

De schrijfster begint met een hoofdstuk getiteld ‘Terra incognita’, waarin weldra duidelijk wordt hoezeer de materie voor haar het tegendeel is. Een zonder twijfel goed bedoelde poging om een systematiek te vinden voor de uiteenzetting van het algehele verhaal resulteert in een potpourri van modellen en feitelijke ontwikkelingen. Wie minder geduld met allerhande theorieën heeft, kan het lezen van hoofdstuk 1 voor onbepaalde tijd uitstellen. Slot besluit daarin ten slotte het productlevenscyclusmodel als zogenoemd vertrekpunt voor haar analyse te gebruiken.

Hoofdstuk 2 behandelt de voorgeschiedenis van 1774 tot 1929, waarbij de auteur kan steunen op de dissertatie van W. H. Berghuis, *Ontstaan en ontwikkeling van de Nederlandse beleggingsfondsen tot 1914*. Nederland blijkt de bakermat van beleggingsfondsen te zijn geweest, maar deze hadden gedeeltelijk het karakter van een loterij en de kwantitatieve betekenis was te verwaarlozen. Aan het eind van de jaren 1920 telde ons land er slechts 7 met een belegd vermogen van nog geen half procent van het bruto binnenlands product (BBP). De fameuze *boom* in Wall Street in de tweede helft van datzelfde decennium ging gepaard met de oprichting van honderden – wat men toen nog noemde – *investment trusts*. Een artikelenserie hierover in *Economisch-Statistische Berichten* inspireerde enige vermogende Rotterdammers tot de oprichting van een soortgelijke instelling. W. C. Mees hoopte hiermee tevens Amsterdam voor te zijn. (Zie H. Mees, ed., *Herinneringen van mr. W. C. Mees (1882-1970)* (Rotterdam, 1999) 253.) Hieruit vloeide in december 1929 de oprichting van het Rotterdamsch Beleggingsconsortium (Robeco) voort, waarvoor in de wereld van de beleggingsfondsen en dus ook in het verhaal van Slot een preponderante rol is weggelegd. Door de moeilijke crisisjaren vond het voorbeeld van Robeco pas in 1938 op een grotere schaal navolging. De Tweede Wereldoorlog zorgde voor nieuwe stagnatie, wat niet verhinderde dat laatstgenoemde instelling die periode dankzij beleggingen in de Verenigde Staten zeer goed wist te doorstaan.

Hoofdstuk 3 schetst de acceptatiefase van 1946 tot 1963, waarin het door beleggingsfondsen beheerde vermogen van circa 1 % van het BBP tot bijna 5 % toenam. Deze stijging was vooral te danken aan goede beleggingsresultaten tijdens de beurshausse. Afgaande op het zojuist genoemde percentage was de groei er daarna per saldo bijna twintig jaar lang uit, maar hierachter blijkt in de hoofdstukken 5 ‘Groei’ en 6 ‘Heroriëntatie’ toch een trendbreuk schuil te gaan. Tot 1973 steeg de Nederlandse markt voor beleggingsfondsen namelijk met gemiddeld 15 % en de beursindex met niet meer dan 3 % per jaar. (232, noot 2) Dit wijst op een sterk vermeerderde belangstelling, die Slot vooral toeschrijft aan de loongolf en de invoering van het girale salarissysteem. In 1967 en 1969 kwamen dan ook de ABN respectievelijk de Amro Bank in combinatie met Pierson,